

IOAN C. BĂCILĂ

Stampe și hărți

privitoare la Dobrogea

Extras din „Analele Dobrogei” Vol. II
Anul IX, 1928

38674

CERNĂUȚI 1928

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ „GLASUL BUCOVINEI”
STRADA I. FLONDER No. 33.

III

5589

13
912
B 13

IOAN C. BĂCILĂ .

Stampe și hărți

privitoare la Dobrogea

Extras din „Analele Dobrogei“ Vol. II
Anul IX, 1928

CERNĂUȚI 1928

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ „GLASUL BUCOVINEI“
STRADA I. FLONDOR No. 33.

STAMPE ȘI HĂRȚI PRIVITOARE LA TRECUTUL DOBROGEI

de IOAN C. BĂCILĂ

I. STAMPE

Pământul Dobrogei a fost frământat în cursul vremurilor de multe oști, începând dela Mircea cel Bătrân până în zilele noastre.

Cele mai vechi știri iconografice asupra Dobrogei le avem din anii 1768—1774, din timpul împărătesei Rusiei Ecaterina II, care continuă planul lui Petru cel Mare — luptele cu Turcii.

Ele încep în anul 1769, prin lupta dela Hotin, pe care îl atacase Rușii, dar sunt bătuți. Vizirul însă se retrage la Tighina (Bender), lăsând Hotinul în mâinile Rușilor și mai târziu tot Rușii ocupă Moldova. Baronul de Elmpt (rus) trece cu un corp de armată în Moldova, alungând pe Turci și intră în Iași la 26 Septembrie 1769. De aici, acțiunea se urmează prin partea răsăriteană a Moldovii (Basarabia) până la Dunăre. Rușii, încurajați de aceste succese, continuă urmărirea în Dobrogea, unde dau lupte.

Trecerea Dunării o face generalul rus Weissman, atacând Tulcea în ziua de 4 Aprilie 1771. De lângă fortificațiile Ismailului, generalul Weissman merge cu un mic detașament pe brațul Chilieii, spre Tulcea; noaptea se odihnește într'o insulă (locul unde se desparte brațul Chilieii de brațul Sfântu Gheorghe), debarcă în locul unde gârla Samova se varsă în Dunăre, pune pe fugă soldații unui pichet turcesc și ocupă o redută, întărită cu 5 tunuri cu tragere lungă, situată pe înălțimile de lângă Tulcea.

Cu o altă coloană, sub comanda locot. colonel Stricher, cucerește o a doua redută, dar sunt atacați de ieniceri și cavaleria turcească pe care el o respinge. Unindu-se cele două coloane — fiind ajutat de maiorii Beutling și Jochimsen — atacă Tulcea, unde Turcii erau întăriți și apărați de 23 tunuri. Pentru luarea acestei cetăți, în flancuri au atacat generalul Ceresnicof, locotenent-colonel Sievers, coloneii Soltikoff și Vogt.

Rezultatul acestei lupte a fost: 3 vase de războiu turcești capturate și 3 scufundate.

Odată Tulcea fiind ocupată, operațiunile militare se continuă pe Dunăre spre *Isaccea*, care este atacată în ziua de 27

Aprilie 1771. Trupele rusești debarcă la 4 verste de Isaccea și de aici, sub comanda maiorului Jochimsen, ocupă tabăra turcească, punând mâna și pe două tunuri. Armata rusească înaintează apoi pe două coloane dealungul Dunării și, pe înălțimile de lângă Isaccea, cavaleria turcească este pusă pe fugă, deasemenea și ienicerii, cari erau rețrași, sunt puși pe fugă de generalul Oserow. După o retragere dela Tulcea, această cetate a fost atacată acum a doua oară, din două părți, bombardată mai ales de bateria maiorului Kastirewo, Zeigler și de arier-garda locot. colonel Blucher.

Linia Dunării (Tulcea — Isaccea) fiind asigurată și Turcii retrăgându-se spre Babadag, Rușii sunt hotărâți să continue înaintarea și să atace orașul *Babadag*, unde Turcii se întăresc.

O armată rusească merge din Isaccea și alta din Tulcea, trec râul Telița și se întâlnesc la râul Taița — în fața Babadagului — unde, după un atac viguros, Turcii sunt siliți să se retragă spre sud, unde Rușii îi urmăresc.

Aceste lupte și planuri de lupte Rușii le-au reprodus la Paris, gravate de P. F. Tardieu, dând și o bogată legendă, de care m'am folosit în expunerea de sus¹⁾.

În urma acestor lupte se deschide un congres la Focșani, dar plenipotențiarul Ruși, neînțelegându-se cu Turcii, congresul se desface și se întrunește altul la București²⁾.

Poarta, neprimind condițiunile puse de Ruși, negocierile se rup la 22 Martie 1773 și războiul reîncepe.

În cursul anului 1773 Rușii continuă ofensiva contra Turcilor, dealungul Dunării, mergând spre Silistra și trec râul Gârlița care se varsă în lacul Gârlița (lângă satul Galița). La 29 Iunie 1773, Turcii sub comanda lui Osman Pașa au fost atacați și bătuți de Rușii comandați de generalul Romanzov — care trece Dunărea pe la gura Ialomiții ca să dea ajutor generalului Weissman. Generalul Weissman venea dinspre Babadag, respingând armatele Seraskierului Niamuc Pașa, care se rețrașese la Eșechioi (la sud-est de Silistra). Se spune că în această luptă generalul Weissman și-a pierdut viața.

Dela Silistra Rușii înaintează spre *Turtucaia*, unde câștigă asupra Turcilor o victorie desăvârșită. Această bătălie ei o immortalizează într'o frumoasă gravură în aramă cu titlul³⁾ „*Bataille et victoires à Turtukay 1773*”.

În ziua de 24 Decembrie moare Sultanul Mustafa IV și după el urmează Sultanul Abdul Hamid, sub care războiul mai

1) Planurile de luptă se găsesc în colecția Academiei Române, Secția Stampelor (A I 44, B IX 59, C XVII 17) sub titlul următor: Plan des Expéditions faites par le G-ral Weissman de l'autre côté du Danube contre Tultschi et Isaktschi.

2) A. D. Xenopol, Războaiele dintre Ruși și Turci. Vol. I p. 99.

3) Academia Română. Secția Stampelor, A I 47.

continuă vre-o jumătate de an. Turcii primesc pacea și în ziua de 21 Iulie 1774 se încheie pacea dela Kuciuk-Kainargi. ¹⁾

Cu acest tratat însă nu s'au isprăvit neînțelegerile dintre Ruși și Turci, pentrucă Turcii s'au opus din rășputeri la executarea lui, neexecutare care va aduce un nou rășboiu la 1787 (și din cauza Rușilor cari se amestecau în Caucaz), rășboiu ce se va isprăvi prin pacea dela Șiștov (1790) și dela Iași (1792) — în urma victoriei Rușilor dela Măcin, la 19 Iulie 1791.

Intrunindu-se divanul turcesc, în ziua de 13 August 1787, rășboiul este declarat, dar aliații Rușilor erau acum Austriacii. Luptele contra Turcilor încep din Moldova, dela Botoșani și Hotin, se continuă la Iași, Larga, Focșani (lupta la 31 Iulie sub Suvarow), Mărtinești (22 Septemvrie), Galați, trecând apoi în Basarabia și ultimele lupte dela Cahul și Ismail au ca rezultat că Turcii se retrag în Dobrogea.

În Dobrogea se atacă *Tulcea și Isaccea*; armata rusă sub comanda generalului Ribas atacă Tulcea pe uscat, pe când o flotă rusească, sub comanda căpitanului Achmatov, o atacă pe Dunăre. Lupta se dă la 6 și 7 Noembrie 1790 și se isprăvește cu victorie din partea Rușilor. Această luptă este reprezentată într'un plan și o gravură colorată intitulată: „*Carte der glücklichen Eroberung der zwei türkischen Festungen und Isatsche durch das leichte russische Geschwader des General Ribas den 6. u. 7. Nov. 1790*“.²⁾

* * *

La începutul secolului XIX, Dunărea inferioară fiind acum cunoscută ca un drum comercial și locul unde se petrecuse o mulțime de fapte militare în cursul timpurilor, a făcut pe mulți să o cerceteze.

Unii au trecut pe la noi ca simpli particulari, mânați de dorul de a cunoaște o lume necunoscută pentru ei, cum au fost Iacob Alt și Théodore Valerio, sau făcând parte din vre-o misiune militară, cum a fost Hector de Béarn.

Pe lângă notele ce le-au cules, unii dintre ei au și desemnat ceea ce au văzut, dându-ne vederi de cetăți, peisagii, costume de soldați și diferite aspecte ale locurilor pe unde au trecut.

Înainte de anul 1820 un călător german face o călătorie pe Dunăre dela izvoarele ei până la Sulina, reproducând vederi de cetăți, orașe pe care le-a văzut. Această colecție, compusă din 264 vederi, a fost publicată la Viena în anul 1820 și poartă titlul următor: „*Donau-Ansichten vom Ursprunge bis zum Ausflusse in's Meer. Nach der Natur und in Stein gezeichnet von Jacob Alt. Gedruckt von Adolf Kunike und von beyden Künst-*

¹⁾ A. D. Xenopol, op. c. pag. 100.

²⁾ Academia Română. Secția Stampelor. B IX 57.

lern herausgegeben. Zum Schluss des Werkes folgt ein erklärender Text von Christian Quittschreiben, Wien 1820“.

Acest album are 264 vederi de pe ambele maluri ale Dunării, litografiate de A. v. Saar și Erwiny, iar unele semnate de Kunike și F. Wolf tot ca litografii.

Istoricul vederilor (cetăți, orașe) l-a făcut *Georg Carl Borromäus Romy* — doctor în istorie — și l-a tipărit la Viena, mai târziu — în anul 1826. Dr. Romy a făcut o descriere și un mic istoric al luptelor petrecute la *Silistra, Turtucaia, Hârșova și Sulina*.

Acest album și descriere este însoțită și de o hartă compusă din 4 foi intitulată : „*Donau-Strom vom Ursprung bis zum Ausfluss, herausgegeben von Adolph Kunike 1826*“. Harta de orientare cuprinde fluviul Dunărea cu toate orașele și cetățile care sunt cuprinse în album ¹⁾.

Silistra este reprezentată ca o cetate întărită cu bastioane, unde se văd o mulțime de minarete, o moscheie, iar pe Dunăre sunt corăbii și mori plutitoare.

Turtucaia se vede așezată pe un deal și are casele risipite; Hârșova, așezată pe un deal este o cetate cu ziduri crenelate și cu turnuri de apărare. Sulina este arătată ca un port, cu câteva case mici, în schimb sunt multe corăbii la mal.

În anul 1828 izbucnește alt războiu între Ruși și Turci, care se isprăvește prin tratatul de pace dela Adrianopole (14 Septembrie 1829) prin care protectoratul rusesc asupra Principatelor române se stabilește în mod definitiv.

După manifestul țarului Nicolae I dat la 26 Aprilie 1828, au pornit 300.000 soldați; la 7 Maiu trec Prutul și ajung în Moldova, apoi în Muntenia și merg spre Dunăre. Altă armată rusească, la 8 Iunie 1828, trece Dunărea între Isaccea și Tulcea, iar cetățile Chilia, Ismailul, Tulcea și Isaccea sunt ocupate de Ruși. Această trecere a armatei rusești peste Dunăre, pe un pod de vase, — între Isaccea și Tulcea (armată compusă din infanterie, cavalerie și artilerie) este reprodusă într'o gravură în aramă intitulată „*Eröffnung des Russisch-Türkischen Feldzugs 1828*“.

Planul Rușilor era să atace pe Turci prin Muntenia pe la Silistra și pe la nordul Dobrogei (Isaccea și Tulcea) sub comanda generalilor Diebici și Witgenstein. Se pare că voiau să reia vechiul plan de luptă din anul 1773 al generalilor Weisman și Romanzov.

¹⁾ Academia Română posedă albumul aproape complet, lipsesc numai 19 vederi. Pentru întâia oară, dl Const. J. Karadja publică în „Arhivele Oltenei“ Ianuarie-Aprilie 1927 pag. 152, *Câteva vederi de pe Dunărea noastră*. Aceste vederi sunt: Porțile de Fler, Porțile de Fier la Orșova Nouă, Ruinele podului lui Traian, Fortăreața T.-Măgurele și Calafatul.

²⁾ Academia Română. Secția Stampelor. A 1 45. Informațiile sunt luate din legenda de pe gravură.

Pe la jumătatea lui Aprilie Rușii trec Dunărea și înconjoară Silistra, pe când armata lor principală atacă pe Reșid Pașa lângă Șumla, la Kulektsche și sfărâmă cu totul oastea otomană.¹⁾ Lupta cea mare s'a dat însă la Silistra.

Asupra asediului acestei cetăți, Rușii au făcut un plan foarte amănunțit și intitulat: „*Plan du front attaqué de la forteresse de Silistrie, avec indication des travaux depuis la 3e parallèle jusqu'au jour de la reddition, le 18/30 Juin 1829*”.²⁾

Acest asediu, cu noile metode de apărare și de luptă, a fost desemnat și cercetat mai târziu de Francezi, în 1854 (cu ocazia războiului Crimeei, când prima fază a luptelor s'a dat în Dobrogea) sub titlul: „*Campagnes des Russes dans la Turquie d'Europe en 1828 et 1829*. Traduit de l'allemand du Colonel Baron de Moltke par A. Demmler, Paris, Impr. Lemercier, 1854.” Acest atlas cuprinde următoarele hărți:

1. Carte générale de la Bulgarie et de la Dobrudscha ou du théâtre de la guerre en 1828 et 1829.

2. Théâtre de la guerre au dela du Balkan. Hartă topografică.

3. Plan de Brailow et des travaux du siège en 1828.

4. *Hirsowa*. Se dă planul cetății.

5. *Matschin*. Se dă planul cetății.

6. *Plan du siège de Silistria en 1828 et 1829*. Este o copie după planul ridicat de Ruși, amintit mai sus.

Afară de acestea, în atlas se mai dă planul cetăților Șumla, Varna, Târnova, Rusciuc, Prawadya, planul de luptă dela Kulektsche și strâmtoarea Dardanele³⁾.

În faimoasa luptă dela Silistra, Rușii au capturat 220 tunuri, 2 pași cu trei tunuri, 18.000 prizonieri, 100 steaguri și întreaga flotă dunăreană a Turcilor.

Această scenă de prețare a Silistrei s'a reprodus într'o gravură în aramă, colorată, făcută la Nürnberg la *Fr. Campe* intitulată: „*Einnahme von Silistria den 30. Juni 1829*”. Scena reprezintă pe notabilii Turci, cari predă cheile cetății Silistra generalului rus înconjurat de Statul Major. În fund se vede cetatea întărită cu ziduri și turnuri⁴⁾.

În timpul acestui războiu din 1828—1829 guvernul francez trimite pe Ducele de Mortemart ca să întovărășască armatele rusești și să facă un raport asupra consecințelor lui și orientarea politice franceze. Tovarășii Ducelui erau Henri de Mortemart, Gerault de Crussol și *Hector de Béarn*, toți trei ofițeri și în seara de 1 Maiu 1828 părăsesc Parisul, ca a doua zi să

1) A. D. Xenopol, Războaiele dintre Ruși și Turci. Vol. II pag 32.

2) Acad. Rom. Secț. Stamp. — C. ist. milit.

3) Acad. Română. Hărți. V 406.

4) Acad. Rom. Secția Stampelor. A I 30.

ajungă la frontieră și, după ce trec prin Germania, Polonia rusească, ajung la Camenița în fața Hotinului, trecând Nistrul la Isacovici cu trei poduri plutitoare.

De aici merge prin Basarabia și Dobrogea, urmând armata rusească și această călătorie ține dela 1 Iunie până la 15 August 1828; trec apoi la Odesa și în ziua de 3 Noemvrie 1828 se întorc la Paris.

Această călătorie Hector de Béarn o publică sub titlul *Quelques souvenirs d'une Campagne en Turquie 1828*, 1 Volum în folio cu 62 de litografii. Pe câte o foaie anterioară litografiilor este scrisă călătoria. Acest volum este dedicat lui Casimir Duce de Mortemart, pe care l-a însoțit în război și în diplomație ¹⁾ în amintirea călătoriilor făcute împreună în timpul războiului ruso-turc (1828—1829).

Hector de Béarn, care este și un bun desenator, ne-a lăsat câteva vederi foarte interesante privitoare la Dobrogea :

1. *Trecerea armatei rusești peste Dunăre* pe un pod de vase, lung de 315 pași, după o rezistență înverșunată din partea Turcilor.

2. *Kurgan Vizir*. Lagărul armatei rusești cu infanterie, cavalerie și artilerie și în mijloc o movilă înaltă. Despre acea movilă H. de Béarn spune că odată un Pașe, voind să arate unui parlamentar dușman de ce putere de soldați dispune, a dat ordin ca fiecare soldat turc să aducă o mână de pământ și astfel s'a ridicat acea movilă uriașe, pe care s'a urcat Pașa cu parlamentarul și i-a arătat câmpia plină de batalioanele turcești.

3. *Isaccea*. Vederea unei moschei în ruină, alături de cimitir.

4. *Babadag*. Vederea orașului cu imensa cazarmă pătrată ridicată de Sultanul Mahmud în 1806 și în mijlocul curții căzărmei este vestita cișmea cu zecile de guri pe unde curgea apa și cu inscripția în limba arabă. Inscripția sună astfel : Sultanul Mahmud, Victoriosul, a zidit această fântână; bea din această apă, care este ca o sorbitură, invocând numele lui Dumnezeu. Dumnezeu să dea zile lungi Padișahului; potolește-ți setea bând din această apă asemănătoare acelei de Semsen. (1231).

5. *Babadag*. Vederea căzărmei (interiorul curții); în mijloc vestita cișmea, mai jos se dă inscripția de pe cișmea în limba arabă.

6. *Macaul*. Vederea moscheei cu minaretul și câteva case împrejur.

---

¹⁾ Asupra acestui călător a scris: Ioan C. Băcilă, *Pictori francezi prin țara noastră 1828—1856*. Biblioteca „Astra” No. 8. Sibiu 1923; G. Opreșcu *Țările Române văzute de artiști francezi (Sec. XVIII și XIX)*. București, Cultura Națională, 1926.

7. *Karatai*. Oficierea Te-Deum-ului pe o vijelie. Pe o es-tradă se face serviciul divin, armata este afară în careu; în fund să vede lagărul cu corturile.

8. O vedere a văii Carasu.

9. *O vedere a Vechei albiu a Dunării* cu stufuri și stânci. Hector de Béarn este pe aici la 25 Iunie, unde află de ocuparea Hârșovei și Constanței de Ruși, apărate cu tunuri englezești. Această vale este mlăștinoasă și strânsă aproape în toată lungimea sa de stâncă și se prelungeste până la mare.

10. *Vederea orașului Bazargic*. În planul întâi este lupta între ~~avant-gărda rusească și cea turcească~~, în fund este orașul.

11. *O vedere a moscheii din Bazargic* cu minaretul; ~~alături sunt case~~.

12. *Vederea interiorului moscheii din Bazargic*.

13. *Oficierea unui Te-Deum la Bazargic* sub un imens cort transformat în capela. În fund se vede altarul unde ~~oici-
ciază doi preoți~~; alături, la oarecare distanță, împăratul cu suita; afară este armata.

14. *Vederea generală a orașului Bazargic*; în stânga este lagărul rusec, în dreapta pe o coastă cimitirul turcesc, în fund se vede orașul.

15. Casa Pașei din *Bazargic* (vedere exterioară) cu două etaje și cu un balcon de jur împrejur. Este un desen foarte interesant.

16. Casa Pașei din *Bazargic* (sala haremului). În ziua de 13 Iulie acest călător era la Bazargic, oraș mare, cu străzi strâmte; are multe fântâni, moschei, patru bazaruri și câteva case mai elegante. El vizitează moscheia și casa Pașei.

17. La *Selimtova* se dă în onoarea trimisului francez o serbare, iar ca distracție, soldații au un joc, unde aruncă în sus un soldat și îl prind în mâni.

18. *Vederea moscheii din Mangalia*.

19. *Vederea cetății Constanța* cu ziduri crenelate, cu un *pont-levis* și cu inscripția turcească deasupra porții.

20. *Vederea cetății Constanța* de pe mare.

În ziua de 11 August, Hector de Béarn era la Constanța și dela el aflăm că în anul 1828 Constanța era un port fortificat la Marea Neagră, întărit cu ziduri crenelate, cu un *pont-levis* spre uscat, având o inscripție turcească deasupra și cu fortificații puternice spre mare. Acest călător a desemnat și a însemnat tot ce a văzut, fără părtinire; el este un călător desinteresat, care a colindat toată Basarabia și Dobrogea, dela Hotin până la Varna și acest jurnal ilustrat de călătorie aduce o contribuție mai mult la cunoașterea țării noastre, a Dobrogei¹⁾.

¹⁾ D-l G. Oprescu în lucrarea sa, op. c., reproduce vederi din Dobrogea din călătoria lui Hector de Béarn, numai 12 bucați, lăsând la o parte

Albumul cu notele scrise de Hector de Béarn a avut oare care căutare, că ceva mai târziu un desenator german *Adolf Mayer* copiază din albumul de mai sus câteva scene de luptă sau vederi din Bazargic și din Babadag, foarte mult asemănătoare cu ale lui Hector de Béarn.

Litografiile sunt făcute în „Königl. Lith. Institut“ și litografiate de Hermann¹⁾. Ceea ce a reproduș Adolf Mayer este: Vederea orașului Bazargic (No. 10 din lucrarea de față la Hector de Béarn), Casa Pașei din Bazargic (No. 15 din lucrarea de față), Vederea orașului Babadag, Cazărma din Babadag și fântâna cazărmei (toate după H. de Béarn); singura litografie, care nu este luată după H. de B. este *O fântână dărâmată din Bazargic*, lângă care s'a instalat lagărul imperial.

Acest desenator nu are alt merit decât că a răspândit mai departe — în foi volante — desenele copiate după ale lui H. de Béarn.

* * *

Din cauza certurilor pentru lăcașurile sfinte, Rusia — după mai multe negocieri fără rezultat cu Anglia — se hotărăște a lua de pretext această chestiune și, în anul 1853, Țarul Nicolae I trimite un ambasador extraordinar la Constantinopole, pe principele Mencikoff.

În ziua de 16 Februarie, principele intră cu o strălucită suită în capitala Sultanilor. După tratative asupra locurilor sfinte și cererile rusești nefiind îndeplinite, prințul părăsește Constantinopolul. Turcia era susținută de Franța — care dă ordin flotei ei să meargă la Constantinopole — și de Anglia. Pretențiunile rusești nefiind satisfăcute, Țarul Nicolae publică un manifest la 26 Iunie 1853, în care religia creștină joacă un rol atât de mare, în cât ar părea că pornește dela un patriarh²⁾. Peste câteva zile, la 3 Iulie ocupă principatele române, iar flotele aliate care staționau la Beșic Bai, primesc ordinul să intre în Dardanele; rezultatul este izbucnirea războiului.

Rușii atacă pe Turci pe linia Dunării, la Silistra, Turtucaia, pe când armatele aliate înaintază dela Varna prin Dobrogea; dar, din cauza mortalității înspăimântătoare, aliații părăsesc Varna, la 13 Septembrie 1854, îndreptându-se spre Crimeea.

câteva și anume: Trecerea armatei rusești peste Dunăre pe un pod de vase, oficierea Te-Deum-ului pe vijelie la Karatai, vederea moscheel din Bazargic, oficierea unul Te-Deum la Bazargic, casa pașei din Bazargic (vedere exterioră), casa pașei din Bazargic (sala haremului), serbarea dela Selimtova în cinstea trimisului francez și vederea moscheii din Mangalia.

¹⁾ Academia Română posedă 3 vederi din Bazargic și 3 din Babadag de Adolf Mayer.

²⁾ A. D. Xenopol op. c. Vol. II pag. 195.

Lupta cea mare pe linia Dunării s'a dat la Silistra, la 19 Maiu 1854, unde se spune că Rușii au pierdut 12.500 soldați (morți și răniți). Scena cu lupta dela **Silistra** este reprodusă într'o litografie, care reprezintă asaltul Rușilor contra redutei, dar sunt respinși. Desenul a fost făcut de *Bäcker* și litografiat în Viena la *C. Lancedelli*. O altă scenă a atacului Silistrei o desemnează *Albrecht* și se face în litografia lui *H. Gerhart* din Viena¹⁾.

Tot cu ocazia acestui războiu, care s'a purtat în Dobrogea, apoi în Crimeea și pe Marea Baltică, a apărut un album colorat, cu titlul „*Episode de la guerre d'Orient*“, imprimat în Paris la Lemercier, litografiat de A. Adam și editat de librăria *Bulla et Jouy*. În acest album, care are multe scene de luptă dela Marea Baltică, din Dobrogea nu se dă decât numai două: lupta dela *Silistra* și lupta dela *Turtucaia*. Lupta dela Silistra variază de cele de mai sus; în lupta dela Turtucaia se vede cum Rușii trec Dunărea și dau un atac contra Turcilor, dar sunt sfărâmați de artileria turcească²⁾.

Privitor la această luptă mai este o litografie, dar cu oarecari deosebiri față de cele de sus, făcută de *Benseler* în Berlin, la litografia lui A. Felgner³⁾.

Când flotele aliate (franceze și engleze) transportau trupe în Dobrogea, pictorul *Durand Brager* a fost atașat escadrei franceze și a avut ocazia să facă o mulțime de desene, pe care le-a scos în album colorat, cu titlul: „*Voyage dans la Mer Noire, le Bosphore et les Dardanelles*“. Dela el avem o frumoasă vedere a orașului *Balcic* cu escadrede aliate ancorate la țarm. Albumul a apărut la Paris, litografiat de Eug. Cicéri și Ph. Benoist.

O vedere foarte frumoasă a orașului *Silistra*, cu fortificații, tot din timpul războiului Crimeiei, este a lui *I. Vollveider* și editată de *I. Weith* în Carlsruhe⁴⁾.

Tot cu ocazia războiului Crimeii, un pictor francez, anume *Théodore Valerio*, dornic să studieze la fața locului tipuri și costume orientale și arme de tot felul, a avut originala idee să plece spre Turcia ca să caute noi motive de inspirație. În anul 1853 trece prin Ungaria, unde a făcut tipuri de pe lângă Tisza, comitatele Pesta și Heves, munții Matra, marginea Crișurilor, tipuri de Slovaci și tipuri din Croația, Slavonia și fron-

1) Acad. Rom. Secția Stampelor. B. IX 54—56.

2) Acad. Rom. Secția Stampelor. B. IX 21—22.

3) Acad. Rom., Secția Stampelor, C XIII 38.

4) Acad. Rom. Secția Stampelor, C XVII 16.

În colecția d-lui G. Olszewski am văzut câteva stampe foarte frumos executate, arătând cetăți și lupte în Dobrogea — altele decât cele anunțate de mine.

tierele militare. În 1854 el se încheie în *Silistra*, care a fost asediată în zadar de Ruși și a cărei populație era decimată de holeră. După despresurare el a urmat armata turcă până la extremitățile frontierei. În *Silistra* a făcut desaturile care reprezintă soldați turci: Călăreț arab în vedetă, Bașbuzuc din Egipt, Sentinelă egipteană, soldați albanezi din armata turcească.

Planșele care privesc Dobrogea sunt din fascicula „Les populations des provinces danubiennes 1854” și sunt următoarele:

pl. I. Cavalier Arabe en Vedette (camp de Silistrie).

Pe un câmp cu iarbă înaltă un călăreț arab cu sulită; în fund se vede o santinelă.

pl. II. Bachi Bozoucq de la haute Egypte (camp de Silistrie).

Este un negru înarmat, având la brâu multe iatagane.

pl. IV. Sentinelle Egyptienne dans la Dobrutcha.

Intr'un câmp mlăștinos se văd 2 santinele la adăpostul unor snopi de trestie.

pl. VII. Arnauts (Silistrie). Grupuri de soldați albanezi.

pl. XIV. Jeune Bachi-bouzoucq Arabe (Camp de Silistrie).

Pe un câmp se vede un lagăr cu corturi; în față un călăreț arab.

pl. XV. Bachi-bozoucq Kurde (Silistrie). Soldat.

pl. XVI—XVII. Bachi-bozoucq de l'armée d'Anatolie (Camp de Silistrie). Grupuri de soldați în fața corturilor.

pl. XX. Le Cadi et le Kaimakan de Silistrie.

Pe un covor stă turcește două persoane și fumează cu narghileaua; lângă ei se află hârtie și o pecete; în fund, un arnăut gata de a-i servi.

Intorcându-se la Paris, el aduce o foarte interesantă colecție etnografică din răsăritul Europei, care a fost expusă la expoziția („Salon”) din 1855.

Desaturile le face în aquaforte și le scoate într'un album intitulat *Album ethnographique par Théodore Valerio. Les populations des provinces du Danube*, Paris 1854, în fol.

Peste un an apare alt album intitulat *Les Populations des Provinces danubiennes en 1854. Suite de dessins d'après nature gravé à l'eau-forte par Théodore de Valerio*, Paris, Goupil et C^{le}, Vienne, etc. (impr. Pierron et Delâtre à Paris) S. d. (1855), în folio¹⁾. Albumul cuprinde 20 de planșe.

Toate desaturile făcute prin țările unde a călătorit, Valerio

---

¹⁾ Album amintit de G. Bengescu, *Bibliographie Franco-Roumaine*, pp. 47—48 Nr. 98.

le-a gravat și le-a publicat sub titlul: *Costumes de la Hongrie et des provinces Danubiennes, Dalmatie, Monténégro, Croatie, Slavonie, Frontières Militaires. Dessinés d'après nature & gravé à l'eau forte par Théodore Valerio, avec une notice par Henri Vuagneux*. Paris, Librairie centrale des Beaux-Arts. Imp. Jouaust.

Albumul are 72 de planșe: Ungaria 32, Croația, Slavonia, Frontierele militare 8, Dalmația 6, *Populația Provinciilor dunărene* 20, Muntenegru 6. Prin populația provinciilor dunărene el înțelege Serbia, Muntenia și *Dobrogea*.

Tipurile din Dobrogea amintite mai sus sunt reproduse în albumul acesta ¹⁾.

Din acest timp avem și un desemn făcut de pictorul Szathmári, care reprezintă o parte din fortificațiile *Silistrei* și niște soldați albanezi înarmați. Acest desemn a fost litografiat la Leopold Müller.

După isprăvirea războiului Crimeii și prin înființarea Comisiei Europene a Dunării, Sulina devine un punct principal. Dela inginerul-șef al Comisiei, englezul C. R. Hartley, ne-a rămas o frumoasă aquarelă reprezentând vederea *Sulinei*, digul și farul. Aquarela a fost făcută în anul 1861 și se găsește în colecția Academiei Române.

Alături de C. R. Hartley putem să amintim și pe desenații W. H. Bertlett și R. Wallis, cari ne dau vederea *Sulinei* cu vărsarea Dunării în Marea Neagră.

După ce Dobrogea devine românească — în urma războiului pentru independență încheiat prin tratatul dela Berlin 1878 — portul Constanța ia o dezvoltare din ce în ce mai mare. De prin anul 1880 avem o frumoasă vedere a Constanței desenată după natură de căpitanul I. Caralea și litografiată în București la H. Markworth. Vederea este luată dinspre Marea Neagră.

Pentru anul 1890, în colecția Academiei Române se găsește un *Menu* dela 9/21 Octomvrie 1890 făcut pentru „Inaugurarea începerii lucrărilor podului peste Dunăre la *Cernavoda*“; iar pentru anul 1896 sunt două invitațiuni pentru a asista la serbarea pentru punerea pietrei fundamentale a portului *Constanța*, care a avut loc la 16/28 Octomvrie 1896. La această serbare a luat parte Regele Carol, Regina Elisabeta, Principele Ferdinand și Principesa Maria; invitațiile au fost speciale.

Tot în colecția de stampe ale Academiei Române sunt câteva fotografii foarte interesante din punct de vedere pitoresc și etnografic, pe care le semnalez. Ele sunt următoarele: Inaugurarea canalului „Regele Carol“ din brațul *Sulina*, Vederea

¹⁾ Despre acest pictor a scris Ioan C. Băciă, *Pictori francezi prin țara noastră*, pp. 36—40; G. Oprescu, *Țările Române văzute de artiști francezi* (sec. XVIII și XIX), pp. 54—59.

generală a *Cernavodei*, Tipuri de locuitori din *Megidia* din anul 1881 luna Octomvrie, Vederea orașului și portului *Constanța*, Podul peste *Dunăre*, Incrucșătorul român Elisabeta cu bricul Mircea în portul Constanța și Cuirasatul de răsboiu rus „Kneaz Potemkin“ sub pavilion român ¹⁾.

Epoca contemporană a Dobrogei este destul de cunoscută ; sunt fotografiile care comentează anumite evenimente și foarte multe cărți poștale ilustrate care arată diferite tipuri și costume și vederi din Dobrogea ²⁾.

II. HĂRȚI

Hărțile pe care le înfățișez aci au importanța lor din punct de vedere etnografic, topografic, militar, etc. etc.

Cum pământul Dobrogei a fost cunoscut de vechii negustori ai acestui țarm, de Genovezi și Venețieni, apoi mai târziu de Ruși, Englezi și, în timpul din urmă, de Români (în urma anexării Dobrogei), — hărțile ce le dau ne arată cunoașterea mai bine a pământului acestui colț de țară.

Ele sunt redată în ordine cronologică, urmate de un indice pe autori și pe specialități ³⁾.

1318.

1. *Vessconte de Yanka (Petrus). Genova. Facsimile d'une carte en 9 f. de la Mediter. et d'une partie dela côte de l'ocean portant cette inscription sur les 7 et 8 feuilles „Petrus Vessconte de Yanka (Genova) fecit istas tabulas annos 1318“.*

¹⁾ Acest Vas de răsboiu rus — al cărui echipagiu s'a răsculat — după ce a bombardat Odesa, a venit în apele Constanței în zilele de 19 și 20 Iunie 1905, de unde, pornind spre Coastele Crimeii, a revenit în zilele de 25 și 26 Iunie 1905, când în urma tratativelor conduse personal de Prim Ministru G. Gr. Cantacuzino s'a predat autorităților române. Prefectul județului Constanța a fost colonel Mihail Capșa, comandant de Divizie general Anghelescu și căpitan al portului Locotenent-Comandor Negru. La 26 Iunie 1905 ora 2 p. m. Cuirasatul a fost predat Rușilor, scoborându-se pavilionul român cu onorurile militare (după notița scrisă pe fotografie).

²⁾ Academia Română posedă cărți poștale ilustrate cu următoarele vederi din Dobrogea : Babadag, Balci, Bazargic, Caraharman, Cernavoda, Constanța, Hârșova, Isaccea, Mamaia, Mangalia, Nicullșel, Silistra, Sulina și Tulcea.

Tot la Academia Română este un desen în creion a monumentului Adamclisi, fost în posesia lui Alexandru Odobescu. (mărimea 45×27 cm.).

³⁾ Dacă această bibliografie nu este completă, faptul se datorește lipsei hărților din bibliotecile noastre.

Copie pe hârtie de calc, 8×12 cm., făcută de V. A. Urechia la Paris în anul 1878. Este o hartă limitrofă arătând litoralul Mării Negre dela Varna până la Cetatea Albă, dându-se și numirile de localități în grecește : Caliacra, Panzallia, Licostoma, Saline, Maurocastro.

Acad. Rom. A I 44

1457 — 1459.

2. **Fra Mauro.** [*Mapemondul. Venezia*]. 1457 — 59.

1 foaie litografiată 135×75 cm., publicată în 1886 de A. Lesouëf. În acest Mapemond se dă și litoralul Mării Negre, (Dobrogea și Basarabia) arătându-se localitățile : Caliacra, Pangalia [Mangalia], Constanța, Licostomo și Maurocastro.

Acad. Rom. D VII 69

3. **Fra Mauro.** [*Mapemondul*].

1 foaie fotografie 55×57 cm. În acest Mapemond se arată Europa dela Marea Adriatică — Marea Baltică și pământul până în Mesopotania și nordul Rusiei. Pentru țările române se dă *Dunărea* cu 5 guri, „Vlachia“ mare și orașele Câmpulung, Maurocastro, Licostomo, Brașov și Oradia Mare (Waradin).

Acad. Rom. D VII 43

1520.

4. **Hiersemann.** [*Portulan catalan*] circa 1520.

1 foaie fotografie 23×14 cm. Pe litoralul Mării Negre (*Dobrogea* și Basarabia) se dau și localitățile care sunt și la Mapemondul lui Fra Mauro.

1566.

5. **Forlani Veronese** (Paulo), *La discriptione della Transilvania et parte del l'Ungaria et il simile della Romania, con la gionzi tonne nel disegno avere del medesimo autore con la divisione della Transilvania, dall'Ungaria fana con pontesini. Da Paulo Forlani Veroneze intagliata : Anno 1566.*

1 fotografie 34×46 cm. Arată litoralul Mării Negre dela Oceaov până la Constantinopol și țările : Moldova cu Basarabia, *Dobrogea* și Bulgaria până la fluviul Marița. Relieful este reprezentat prin movile. Această hartă face parte din „Opera de M. Giacomo Castaldi Piamotesi cosmographo in Venetia“.

Acad. Rom. C III 58

1589.

6. Villaroet (Domingo), *Portulan Espagnol représ. la Méditer. et le nord de l'Afrique, par* 1589 M. S.

Copie pe hârtie de calc 14×15 cm. făcută la Paris de V. A. Urechia în anul 1878. Este hartă limitrofă, arătând litoralul Mării Negre dela Nipru până la Bosfor, cu următoarele localități: Mocastro, Falconana, Salina, Liscostomo, S. George, Solina, Constanza, Pangalia, Cavasco, Varna, Constantinopole.

Acad. Rom. A I 42

Sec. XVII.

7. Seutter (Matth.), *Transylvaniae, Moldaviae, Walachiae, Bulgariae nova et accurata Delineatio, magnam partem hodierni theatri bellici ob oculos ponens, opera et sumtibus Matthaei Seutteri, S. Caes. et Cathol. Reg. Majest. Geographi, Augustae Vindel.*

1 foaie 58×49 cm. Hartă colorată. Pe lângă țările amintite în titlu se arată și Dobrogea cu numele *Sangiacatus Silistriensis*, care este locuită de *Tartari Dobrucenses*.; se dă și câteva localități și înălțimi pe lângă Dunăre.

Acad. Rom. C IV 1

c. 1630.

8. * * * *Walachia, Servia, Bulgaria.*

1 foaie $18,5 \times 14,5$ cm. Hartă topografică, cu scara dată în mile italiene. Pe lângă țările amintite în titlu se dă și Dobrogea. Această hartă este o ediție din c. 1630, posterioară lui „Atlas Minor“ al lui Gerarde Mercator, Amsterdami 1628.

Acad. Rom. A I 50

C. 1650.

9. * * * *Totius Regni Hungariae maximae que partis Danubii Fluminis una cum adjacentibus et finitimis regionibus.*

1 foaie 59×31 cm. Hartă politică și topografică, cuprinzând regiunea Dunării dela Regensburg până la Sulina, arătând și țările vecine: Austria, Ungaria, Serbia, Bulgaria, Transilvania, Muntenia, Moldova, Basarabia și Dobrogea. Această hartă pare să fie continuarea altei hărți intitulată: *Maximi totius Europae fluminis Danubii cursus per Germaniam Hungariamque nova delineatio*, după Henric Hondius.

Acad. Rom. C IV 29

— 17 —

1690.

10. * * * *Entwurf deren des Printz Louys von Baden D... Durchlaucht dieses verwichne 1689 Jahr gegen den Erbfeind in Servia, Bulgaria heroische Verrichtungen und Victorien zusamt den angelegnen Landschaften und der Land Strasse bis nach Constantinopel 1690.*

1 foaie 70 × 27 cm. Hartă topografică. Relieful este reprezentat prin movile și orașele mai însemnate prin ziduri. Din țara noastră se văd orașele: Orșova, Turnu, Giurgiu, Brăila, Siliștra, Constanța și Sulina.

Acad. Rom. D VI 8

1789.

11. Reilly (Franz Iohan Ioseph von), *Schauplatz der fünf Theile der Welt nach und zu Anton Friedrich Büschings grosser Erdbeschreibung in drey Theilen herausgegeben von . . . . . Gestochen von Ignaz Albrecht. Erster Theil. Wien 1789. Zweiter Theil. Wien 1791.*

Atlas în 3 Volume, în partea I cuprinde și țările române: Banatul, Transilvania, Bucovina, Moldova, Basarabia, Muntenia și Dobrogea. Dobrogea face parte din harta No. 14; în atlas are titlul „Des Koenigreichs Bulgarien Oestliche Haelfte“. Hartă topografică.

Acad. Rom. II 318

1797.

12. Rigas Velestiniy, *XAPTA THΣ EAAAΔOΣ . . . 1797, Viena.*
Franz Miller.

Hartă topografică, compusă din mai multe foi; o foaie dă și Dobrogea cu o parte din Muntenia.

Asupra acestei hărți cfr. N. Iorga, o Hartă a Țerii-Românești din C. 1780 și un geograf Dobrogean, în „Analele Academiei Române“. Seria II, Tomul XXXVI (1913—1914) Memoriile Secțiunii Istorice.

C. 1822.

13. * * * *Situation Zeichnung desjenigen Theils von Bulgarien und Romanien durch welchen die zwey Landstrassen von den zwey Donau-Städten Schurscha in der Wallachey und Galaz in der Moldau bis Constantinopel führen.*

1 foaie 39 × 52 cm. Arată litoralul Mării Negre și Dobrogea până la brațul Chilia, cu satele și drumul care merge dela Constantinopol prin Adrianopol la Rusciuc și alt drum care merge

paralel cu țărmul Mării Negre dela Constantinopol spre Bazargic și Galați.

Acad. Rom. C IV 33

1830.

14. **Taitbout de Marigny (E)**, *Plans de golfes, baies, ports et rades de la Mer Noire et de la Mer d'Azov levés recueillés ou corrigés par ... Odessa 1830. Lith. Alex. Braun.*

Atlas. Din România se dă planul limanului Nistrului, planul Deltei Dunării până la Galați și planul radei Constanța.

Acad. Rom. II 146

1837.

15. * * *Carte du cours du Danube depuis Ulm jusqu'à son embouchure dans la Mer noire, ou Guide de voyage a Constantinople sur le Danube avec indication de toute ce qui a rapport à la navigation des pyroscaphes sur cette route. Vienne. Artaria & Compagnie. 1837.*

1 foaie 73 × 51 cm. Hartă colorată, arătând toate porturile Dunării.

Acad. Rom. D VI 1

C. 1840.

16. **Bieltz (Robert)**, *Donau-Strom-Karte von Orsova bis Reni gezeichnet von ... ehemaligen Civil-Ingenieur in der Walachei, und dermaliger Offizial im K. K. Handelsministerium in Wien.*

Hartă limitrofă, manuscris; se arată numărul pichetelor românești și turcești dealungul Dunării și insulele care sunt ale Românilor și care ale Turcilor.

Acad. Rom. C IV 36

1841.

17. **Mangari (E)**, *АТЛАСЪ ЧЕРНОГО МОРИЯ*. St. Petersburg, 1841.

Atlas cu 27 hărți hidrografice + XVII planșe. In hărțile 9 și 10 se dă porțiunea Mării Negre dela Balcic până la Cetatea Albă.

Acad. Rom. V 445

1850.

18. **Taitbout de Marigny (E.)**, *Atlas de la Mer Noire et de la Mer d'Azov. Lithographie de L. Nitsche à Odessa. 1850.*

Atlas cu 35 hărți. Foile 6—13 privesc litoralul Mării Negre spre Dobrogea și Delta Dunării ¹⁾.

Acad. Rom. II 460

1854.

19. **Moltke** (Colonel Baron), *Campagne des Russes dans la Turquie d'Europe en 1828 et 1829*. Traduit de l'allemand du colonel Baron de Moltke par A. Demmler. Paris, J. Dumaine; Ch. Reinwald, 1854.

Atlas militar, cuprinzând harta generală a Dobrogei și o parte din Bulgaria; planul Brăilei, *Hârșovei*, *Măcinului*, planul asediului *Silistrei* în 1828 și 1829. Din Bulgaria se dă planul cetăților Șumla, Varna, Târnova, Rusciuc și bătălia dela Kulewtscha din 1829.

Acad. Rom. V 406

1855.

20. * * * *Harta teatrului războiului din Europa din anii 1828 și 1829*. Intocmită după scara 1 : 420.000 din mărimea reală, după ridicarea de pe terenul Basarabiei, după cercetările Serbiei, a Bulgariei și Rumeliei orientale și după ridicarea militară a Moldovei, Valachiei și regiunea Babadagului. Gravată la depoul militar-topografic în anul 1835, corectată în 1855, pe baza completărilor făcute în 1850 de ofițerii Statului Major General al corpului V de infanterie. [în rusește].

Hartă topografică în 8 foi, arătând Muntenia și *Dobrogea*. Este o reproducere fotografică după exemplarul din Biblioteca regală din Berlin.

Acad. Rom. D XIX 1

21. * * * *Carte topographique de l'isthme de Dobroudcha indiquant la route ouverte en 1855 entre Rassova sur le Danube et Kustendjé sur la Mer Noire*. Echelle 1 : 100.000. Paris, Gravé par Avril, imp. Bineteau, Paris.

1 foaie 65 × 27 cm. Hartă făcută de „Corps impérial des Ponts et Chaussées de France. Mission dans la région Danubienne“.

Acad. Rom D XIV 93

1857.

22. **Medina** (S.), *Black Sea. Delta of the Danube*.

Scale 1 : 166.400.

1 foaie 95 × 63 cm., hartă topografică.

¹⁾ O hartă a Deltei Dunării se găsește într'o foaie manuscris la Acad. Rom.; este o hartă topografică rusească. Într'o hartă topografică ita-

23. **Wilkinson (G. R.),** *Black Sea. Condition of the Bar and Entrance of the St. George Mouth of the River Danube in December 1856.* Surveyed by Lieut. G. R. Wilkinson Assistant Surveyor H. M. S. Medina, under the Direction of cap. Spratt. R. N., C. B. 1856 Soundings in feet. Published at the Hydrographic Office of the Admiralty 23 April 1857.

1 foaie 35 × 29 cm., hartă hidrografică.

Acad. Rom. D XVII 35

24. **Wilkinson (G. R.),** *Black Sea. Plan of the Sulina Bar and Mouth of the River Danube.* Surveyed by Lt. C. R. Wilkinson Ass. Surveyor. Assisted by Mr. Millard Master's Assistant H. M. S. V. Medina, under the Direction of cap. Spratt R. N. C. B. 1856 Soundings in Feet. London. Published at the Hydrographic office of the Admiralty 23 April 1857.

1 foaie 35 × 29 cm. Hartă hidrografică

Acad. Rom. D XVII 37

25. **Wilkinson (G. R.),** *Black Sea. Ochakov Mouth of the Kilia.* Surveyed by Lt. C. R. Wilkinson R. N. assisted by Mr. G. Batt, second master R. N., H. M. S. V. Medina under the Direction of cap. Spratt R. N. C. B. 1856. Soundings in Feet. London. Published at the Hydrographic office of the Admiralty 23 April 1857.

1 foaie 35 × 29 cm. Hartă hidrografică.

Acad. Rom. D XVII 36

26. **Wilkinson (G. R.),** *Black Sea. Plan of the Kilia branches of the River Danube,* by Lieut. George R. Wilkinson R. N. Assistant Surveyor H. M. S. V. Medina 1857, London.

4 foi 106 × 70 cm. Hartă hidrografică arătând toată Delta Dunării cu adâncimea în metri.

Acad. Rom. D XIV 79

27. * * * *Râul Dunărea dela Vârciorova până la ale lui vărsări în Marea Neagră.* Orig. ardicatu de Ștabul-Majoru al Armii

---

iană compusă din 8 foi și tipărită la Milano prin anul 1850 la litografia Corbetta, se reprezintă Bulgaria și Dobrogea.

Imperiului Rusescu în anii 1852 și 53. Scara de 20.000 stânjeni. Șerban. V. V. Copie de porucicul Tomas Konstantin.

Hartă manuscris, arată pichetele dealungul Dunării. Copie făcută în anul 1857.

Acad. Rom. D XXIX 22

1860.

28. **Ploix** (Ch.), *Carte de la Mer Noire de Mangalia au cap Chersonése*. Dressée d'après les travaux executés par les Russes en 1834 par . . . . Publiée par ordre de l'Empereur en 1860. Gravé par S. Jacobs, Paris.

1 foaie 90×62 cm. Hartă hidrografică arătând farurile și sondagiile în metri. Această hartă a avut și o ediție în 1897.

Acad. Rom. D XIV 77

1864.

29. **Peters** (Carl F.), *Geologische Uebersichtskarte der nördlichen Dobrudscha*, nach den Karten des Kais. russ. Generalstabes (1835), der Triangulierung vom K. K. oesterr. Geographencorpes (1856), den Aufnahmen der Ingenieurs der europ. Donau-Commission (1857—1861) und eigenen Beobachten (1864) bearbeitet von Karl F. Peters. Lith. Anst. v. Th. Schneider in Graz. Maßstab 1:420.000. 1 Wien Zoll = 5,833.333 Klaftern.

1 foaie 40×42 cm. Hartă geologică colorată a Dobrogei, dela brațul Chiliei până la sud de Cernavoda, Mejidia și Constanța.

Acad. Rom. C III 40

1867.

30. **Hartley** (Charles A.), *Plans comparatifs de l'embouchure et de différentes sections fluviales du bras de Sulina* indiquant l'état de ce bras du Danube antérieurement aux travaux d'amélioration executés par la Commission Européenne, conformément à l'article 16 du traité de Paris du 30 Mars 1856 d'après les projets de Sir Charles A. Hartley. Avec une carte générale du Delta du Danube. Leipzig. Lithographie F. A. Brockhaus 1867.
Atlas cu 40 planșe.

Acad. Rom. V 432

1874.

31. **Hartley** (Charles A.), *Cartes du Delta du Danube et plans comparatifs de l'embouchure et de quelques sections fluviales du bras de Soulina* indiquant les derniers travaux qui y

ont été exécutés par la Commission Européenne, d'après les projets de Sir Ch. A. Hartley, faisant suite au recueil de plans comparatifs, publié par la Commission en 1867. Leipzig. Lithographie F. A. Brockhaus 1874.
Atlas cu 59 planșe.

Acad. Rom. V 433

1876.

32. * * * [*Dobrogea*]. Maßstab 1:300.000. [Anul] 1876.

Hartă topografică, cuprinde foile : Galați, Constanța, Ismail și Siliștra.

Acad. Rom. II 227

1877.

33. Handtke (F.), *Special-Karte der Europäischen Türkei*. Von . . . in 20 Blättern. Maßstab 1:600.000. Verlag von Carl Flemming in Glogau.

Hartă topografică. Pentru țara noastră sunt următoarele foi : No. 5 (sudul Moldovei), No. 9 (Oltenia), No. 10 (*Dobrogea* și Muntenia).

Acad. Rom. II 310

34. Hartley (Ch. A.), *Sulina Mouth River Danube*. Iuly 1877.
Se dă planul orașului Sulina și insula Șerpilor.

Acad. Rom.

1878.

35. Kiepert (H.), *Die Staaten der Balkan-Halbinsel nach den Grenzbestimmungen des Friedens von Hagios Stephanos (S. Stefano) 3 März 1878*. Maßstab 1:3.000.000. Berlin 1878. Verlag von Dietrich Reimer.

1 foaie 43×52 cm. Hartă limitrofă, foarte bine executată, arată teritoriile dobândite de România, Bulgaria, Serbia și Muntenegru.

Acad. Rom. C III 20

36. Sax (Carl), *Ethnographische Karte der Europäischen Türkei und ihrer Dependenz zur Zeit des Kriegausbruches im Jahre 1877*. Herausgegeben von der K. K. Geographischen Gesellschaft. Wien 1878. In Commissions-Verlage bei Gerold & Co. Druck von L. C. Zamarski.

Hartă etnografică, se dă și elementul românesc din peninsula Balcanică și din Dobrogea.

Acad. Rom. II 455

37. * * * *Dobrogiä*, lucrată la deșositul de Resbel din ordinul d-lui Ministru de Resbel generalu de Divizie Cernat. Șcala 1 : 400.000.

1 foaie 56×47 cm. Hartă topografică, făcută cu ocazia cedării Dobrogei de Congresul dela Berlin.

In anul 1879 a apărut aceeaș hartă cu titlul *Dobrogiä*.

Acad. Rom. D XIV 40 — 41

38. * * * *Dobrogea și Drestiorul*. Șcala 1 : 300.000. Lito-Tipog. Baichel. Bucureși, Editor L.-Col. Pappasoglu.

1 foaie 55×55 cm. Hartă topografică, dedicată ca omagiu armatei române.

Acad. Rom. D V 2

39. * * * *Frontière Bulgaro-Roumaine aux environs de Silistre*. Gravată la Marele Stat Major al armatei, [1878].

1 foaie 40×49 cm. Hartă limitrofă.

Acad. Rom. D XVII 50

40. * * * *Marche progressive de la Russie sur le Danube*. Vienne, Edoard Hölzel. 1878. 1 broșură în 8°, 7 p. + 8 hărți. Hărțile au mărimea 24×22 cm.

Interesante sunt următoarele :

Harta 5: România după tratatul dela Paris din 30 Martie 1856. (Are 3 județe: Cahul, Ismail, Bolgrad și *Delta Dunării*).

Harta 7: Harta entografică a României. Arată elementele din Muntenia, Moldova, Basarabia și *Dobrogea* (Români, Turci, Bulgari, Germani, Ruși, Greci, Unguri).

Harta 8: Gurile Dunărei.

41. * * * *Rumänien und Bulgarien*. Maßstab 1 : 1.750.000.

1 foaie 43×35 cm. Hartă topografică, supliment la „Nord-deutsche Allgemeine Zeitung“, România este dată cu cele trei județe din Basarabia (Cahul, Ismail și Bolgrad); în dreapta este dată regiunea Silistrei cu împrejurimile. Se dă și Bulgaria,

Acad. Rom. C III 37

42. * * * *Neueste Karte der Türkei nach dem Berliner Vertrage vom 13. Juli 1878*. Bearbeitet nach amtlichen Quellen. Verlag von F. Fischer. Bromberg.

1 foaie 35×24 cm. Hartă politică arătând teritoriile pierdute de Turcia și cele câștigate de România, Serbia, Bulgaria și Muntenegru. Harta a fost supliment la ziarul „Osten“.

Acad. Rom. C III 17

1882.

43. **Ambrosiu.** *Harta Dobrogii*, lucrată în Cerna-Vodă. Dupe a Statului-Major Austriac, Iulie 1882.

Hartă topografică, manuscris. Pe dosul hărții este un tablou de toate comunele din Dobrogea.

Acad. Rom. D XXIX 15

1883.

44. **Lischine (M.) et Otetelischano** (Capitaine roumain). *Embouchures du Bras de Kilia*. Levé et sondages du Girlo de Stara Stamboul, fait en Juillet 1883, par l'Ingenieur Russe M. Lischine et le capitaine romain Otetelichano chargés par leurs Gouvernements respectifs.

Hartă hidrografică, manuscris; adâncimile sunt date în picioare englezești.

Acad. Rom. D XXIX 25

1886.

45. **Hansford (Robert) et Kühl (Charles)**, *Carte du Danube et de ses embranchements entre Braïla et la Mer levée en 1870—1871* par ... sous la direction de Sir Charles A. Hartley, ingénieur en chef. Corrections en 1886.

5 foi colorate à 73×52 cm. Hartă topografică și hidrografică. Această hartă a fost corectată și în anul 1902, publicată de Comisiunea Europeană a Dunării. Lith. F. A. Brockhaus, Leipzig.

Acad. Rom. II 313

1887.

46. **Marele Stat Major al Armatei**, *Harta Dobrogei ridicată pe scala 1 : 10.000 în anii 1880—1883* sub domnia Majestății Sale Carol I Rege al României de Marele Stat Major al Armatei. Reducțiune la 1 : 50.000 București 1886. Desenat și fotolitografiat la Marele Stat Major.

60 foi à 42×42 cm. Hartă topografică.

Acad. Rom. C XXXII 1

1887.

47. **Marele Stat Major al Armatei.** *Harta Dobrogei*, ridicată pe scala 1 : 10.000 în anii 1880—1883 sub domnia Ma-

jestății Sale Carol I rege al României de Marele Stat Major al Armatei. Reducțiune la 1: 200.000. București 1887. Foto-litografia Marele Stat Major. Secția III.

4 foi à 54 × 54 cm. Hartă topografică. Se dă și Insula Șerpilor la scara 1: 10.000.

Acad. Rom. II 291

1890.

48. Olănescu (Gr. P.), *Charta vamală a României*. Scara 1: 500.000. Anul 1890.

Acad. Rom. I 92

48-a * * * *Portul Constanța*. Scara 1: 20.000 Plan scris 50 × 43 cm.

Acad. Rom.

49. Ștefănescu (Gr.), Harta geologică generală a României lucrată de membrii biuroului geologic. București [1890]. Stab. grafic I. V. Socec.

43 foi à 42 × 28 cm.

Acad. Rom. D XXXIII 1

1893.

50. Commission européenne du Danube. *Plan de la parti supérieure du bras de Soulina indiquant la coupure proposée entre le 31¹/₂ et 37-me milli ires*. 1893. Typo-Lit. I. Schenk Galați.

2 foi colorate 55 × 26 cm. Hartă hidrografică.

Acad. Rom. D VIII 5

51. Commission européenne du Danube. *Embouchure de Soulina*. Levé du 3 Juillet au 6 Août 1893. Lit. I. Schenk. Galați.

1 foaie colorată 88 × 48 cm. Hartă hidrografică. Ca anexă are o altă foaie intitulată „Dignes parallèles à claire-voie proposées“.

Acad. Rom. D VIII 6, 10

52. Commission européenne du Danube, *Côte du Delta du Danube levé du mois de Juillet au mois d'octobre 1894*. Typo-lith. I. Schenk. Galatz.

1 foaie colorată 90 × 28 cm. Hartă hidrografică. La ridicarea acestei hărți guvernul român a fost reprezentat priu căpitanul de marină Popovăț.

Acad. Rom. D VIII 3

1895.

53. **Commission européenne du Danube, Plan du Bras de Toultscha du 47e au 52e milliaire avec la ville de Toultscha et ses environs.** Levé de 1870—72. Correction Jusqu'en 1895. Echelles 1:12.000. Lit. I. Schenck. Galatz.

1 foaie 60×57 cm. Hartă hidrografică.

Acad. Rom. D XIV 42

54. **Commission européenne du Danube, Carte du bras de Soulina.** Levé en 1895 par E. Magnussen, E. Henriksen, hydrographe sous la direction de C. Kühl: Lito. Tip. I. Schenk, Galatz.

4 foi colorate à 72 × 59 cm. Hartă hidrografică. Aceeași hartă a fost ridicată și în anul 1902.

Acad. Rom. II 312

55. **Service Hydrographique de la marine, Mer Noire d'après les travaux les plus récentes.** Gravé par Lorsignol.

1 foaie 94 × 63 cm. Arată farurile de pe țărmul românesc și adâncimea mării.

Acad. Rom. DVII 61

1896.

56. * * *Planul orașului Constanța.* Scara 1 : 4.600.

Stab. grafic A. Baer, București.

Plan colorat.

Acad. Rom. I 66

1897.

57. **Henricksen (E.), Carte du bras de Soulina,** levé en 1895 par . . . . sous la direction de C. Kühl, Corection en 1897.

Acad. Rom. S 37

1898.

58. * * *The Euxine or Black Sea from the Russian Gov. Survey.* Engraved by I. & C. Walker, London 1898.

1 foaie 95 × 62 cm. Hartă hidrografică; a fost publicată în 1858, având corecțiuni în 1880 și 1898; arată toate localitățile cu faruri de pe coasta Mării Negre, cum și adâncimile.

Acad. Rom. DXIV. 78

59. * * *Profil longitudinal du Tchatal de St. Georges jusqu'à la Mer* 1897.

2 foi 75 × 15 cm.

Acad. Rom. DVIII 4

1899.

60. **Cătuneanu** (Lt. comandor A.), *Marea Neagră, Coasta României* ridicată de mai mulți ofițeri din marină sub direcția . . . . în anii 1898—1899 fiind comandant al marinei Ct. Amiral I. Murgescu sub Domnia M. S. Regelui Carol I. Gravată de E. Delaune.

1 foaie 67 × 69 cm. Hartă hidrografică, colorată, arătând sondajele în metri și farurile de pe coastă. Se mai dă planul portului Constanța și Mangalia.

Acad. Rom. DVII 62

C. 1900.

61. * * * *Harta Județului Constanța.*

Carte poștală ilustrată 8 × 9 cm. Editor Maloskitsky, Tulcea. Se dă calea ferată Cernavoda Constanța, câteva șosele și sate.

Acad. Rom. A I 2

62. * * * *Harta Județului Tulcea.*

Carte poștală ilustrată 10 × 8 cm. Editor Maloskitsky, Tulcea. Se dă câteva căi de comunicație și sate.

Acad. Rom. A I 1

1901.

63. * * * *Diagramme démontrant la hausse et la baisse des eaux à Toultscha et à l'embouchure de Soulina*, la quantité d'alluvions charriée en suspension par pied cube d'eau, la vitesse du courant et les variations dans le niveau du fond du thalweg à l'embouchure, à partir du 1-er janvier 1872 jusqu'au 31 Décembre 1901.

2 foi colorate 67 × 50 cm.

Acad. Rom. DVIII 9

c. 1902

64. * * * *Plan dela ville d'Isaktscha et de ses environs.*

Plan colorat 36 × 27 cm.

Acad. Rom.

1903.

65. **Ministerul de Interne**, *Hartele Județelor cu plășile, comunele, satele și cătunele actuale.* Scara 1:200.000, București 1903.

Atlas cu 32 de hărți ale Județelor; cuprinde și Județul Constanța și Tulcea.

Acad. Rom. V 403

66. **Ministerul de Interne, Hartele Județelor cu plășile, comunele, satele și cătunele viitoare.** Scara 1:200.000, București 1903.

Atlas cu 32 de hărți ale Județelor; cuprinde și Județul Constanța și Tulcea.

Acad. Rom. V 404

67. **Ministerul Lucrărilor Publice, Harta căilor de comunicație din jud. Constanța în anul 1903.** Scara 1:200.000. Stab. arte grafice C. Ghiulea, București.

1 foaie 60 × 74 cm. Hartă rutieră și administrativă.

Acad. Rom. D VI 25

68. **Ministerul Lucrărilor Publice, Harta căilor de comunicație din județul Tulcea în anul 1903.** Scara 1:200.000. Stab. arte grafice C. Ghiulea, București.

1 foaie 73 × 59 cm. Hartă rutieră și administrativă.

Acad. Rom. D VI 76

1904.

69. **Hartley (Charles A.), Carte du bras de Soulina.** Levé en 1902. Eclairage du Bras de Soulina du 2e au 8½ milliaire. Mai 1904. Lithogr. F. A. Brockhaus. Leipzig.

Hartă hidrografică compusă din 7 planuri.

Acad. Rom. III 464

70. * * * **Planul comunelor de pe frontiera Dobrogei în cari sunt împroprietăriți Veteranii (1903—1904).** Scara 1: 50.000.

Hartă manuscris. Are ca anexă: proiectul casei veteranilor și tabele statistice despre domeniile Statului în Dobrogea.

Acad. Rom. S 17

1907.

71. **Drăghicescu (Lt. Colonel Mihail), Dunărea dela Porțile de Fier la Marea Neagră.** Hartă rutieră pentru a servi navigațiunei. Scara 1:75.000. București. Stabilimentul grafic Albert Baer. 1907.

Hartă publicată de școala de pilotajiu și hidrografie.

Acad. Rom. I 20

— 29 —

1908.

72. **Ministerul Lucrărilor Publice**, *Harta căilor de comunicație din jud. Constanța în anul 1908*. Scara 1:200.000. Lit. 1. Naghel. București.

1 foaie 60 × 70 cm. Hartă rutieră și administrativă.

Acad. Rom. D VI 26

1909.

73. **Institutul geografic al armatei**, *Harta topografică a județului Constanța*, lucrată și publicată în al XLIII-lea an al domniei Regelui Carol I de . . . Scara 1 : 100.000.

4 foi à 67 × 73 cm. Hartă ridicată pe teren în anii 1880—1884 și publicată în anul 1909.

Acad. Rom. D VI 84

1910.

74. **Ministerul Agriculturii și Domeniilor**. Direcția Pescăriilor. *Harta hidrografică a Deltei Dunării*. Scara 1 : 50.000.

Acad. Rom. III 335

1912.

75. **Kiepert (H.)**, *Etnographische Übersicht des Europäischen Orients. Zusammengestellt von . . . Berlin im Mai 1876*. (Die politischen Grenzen berichtet 1912). Dietrich Reimer (Ernst Vohsen) Berlin.

Hartă etnografică, cuprinde și elementul român și străin din Dobrogea.

Acad. Rom. II 156

76. **Langhans (Prof. Paul)**, *Politisch-militärische Karte der Balkan-Halbinsel zur Veranschaulichung der Ansprüche der Balkanstaaten auf das eroberte türkische Gebiet*. Gotha. Justus Perthes. 1912.

Hartă limitrofă cu noile granițe ale Bulgariei, Serbiei, Greciei, Albaniei și Turciei. La Dobrogea se dă hotarul cerut de România ca rectificare de frontieră.

Acad. Rom. III 377

1913.

77. **Boerescu (Col. în rez. N.)**, *Harta orientului Europei*. Ediția II. Scara 1 : 2,000.000. Arte grafice Albert Baer. București 1913.

1 foaie 61 × 41 cm. Hartă politică; se arată teritoriile pretinse de statele balcanice dela Turcia, precum și teritoriul pretins de România dela Bulgaria (Jud. Durostor și Caliacra).

Acad. Rom. C III 14

78. **Colesco** (Dr. L.), Naționalitățile din Dobrogea, după recensământul general al populațiunii din 19 Decembrie 1912. Lito. Göbl-Rasidescu, 1 Ianuarie 1913. București.

1 foaie 78 × 76 cm. Hartă etnografică.

Acad. Rom. D V 72

79. **Freytag** (G.), *Karte der Balkan-Halbinsel, mit den neuen politischen Grenzen*. Neue revidierte Ausgabe. Maßstab 1 : 1,250.000. Kartogr. Anstalt von G. Freytag & Berndt. Wien.

Hartă limitrofă, se dă noile frontiere balcanice și ale României spre Bulgaria.

Acad. Rom. II 225

80. **Georgescu** (Trayan) și **Bunescu** (Const.), *Harta generală a țărilor balcanice după tratatul de pace dela București încheiat în Iulie 1913*. Intocmită și desenată la Institutul cartografic de ... Editura „Librăria Românească” C. Bunescu & Cie. Scara 1 : 1,000.000. Foto-Lito C. Göbl-Rasidescu. București.

1 foaie 97 × 77 cm. Hartă limitrofă arătând noile frontiere ale statelor balcanice și ale României spre Bulgaria.

Acad. Rom. D VIII 59

81. **Niculescu** (Vasile T.), *Harta teritoriului de reîntregirea Dobrogei românești, recâștigată în al 47-lea an de domnie glorioasă a M. S. Regelui Carol I*. Dedicată ostașilor României, întocmită și desemnată de ... Editura „Librăria Școalelor” și inst. de arte grafice C. Sfetea. București. Scara 1 : 432.000.

1 foaie 43 × 28 cm. Hartă administrativă; se dă Județele Caliacra și Durostor cu satele și căile de comunicație.

Acad. Rom. B II 1

82. **Peucker** (Dr. K.), *Königreich Bulgarien und die zentralen Balkanländer zwischen Adria und Pontus*. Maßstab 1 : 864.000. Grenzansprüche der Balkanstaaten. Februar 1913. —

Nach Originalmaterialien zusammengestellt von ... Verlag von Artaria.

Hartă limitrofă; se dă hotarele cerute de statele balcanice și de România spre Bulgaria.

Acad. Rom. II 208

83. Peucker (Dr. Karl), *Königreich Bulgarien und die zentralen Balkanländer zwischen Adria u. Pontus*. Maßstab 1 : 864.000 II. Auflage. Verlag von Artaria & Comp.

Hartă limitrofă; arată frontierele statelor balcanice fixate în Iunie 1913. Se dă și hotarul *Dobrogei*. Tot în anul 1913 a apărut și ediția IV sub titlul „Die zentralen Balkanländer zwischen Adria und Pontus“.

Acad. Rom. II 234; II 214

84. * * * *Die Staaten der Balkan-Halbinsel. Nach den Friedensschlüssen von Bukarest und Konstantinopel*. Maßstab 1 : 2 800.000. Wien und Leipzig. A. Hartleben's Verlag.

Hartă limitrofă; arată noile hotare ale României și ale statelor balcanice.

Acad. Rom. II 210

85. * * * *Serviciul sanitar al Jud. Caliacra*, [Atelierele Albert Baer. București 1913].

1 foaie 24 × 18 cm. Hartă administrativă; a fost făcută pentru medici să arate zilnic situația epidemiilor.

Acad. Rom. A I 10

86. * * * *Serviciul sanitar al Jud. Constanța*. [Atelierele Albert Baer. București. 1913].

1 foaie 21 × 20 cm. Hartă administrativă; a fost făcută pentru medici să arate zilnic situația epidemiilor.

Acad. Rom. A I 11

87. * * * *Serviciul sanitar al Jud. Durostor*. [Atelierele Albert Baer. București. 1913].

1 foaie 24 × 17 cm. Hartă administrativă; a fost făcută pentru medici să arate zilnic situația epidemiilor.

Acad. Rom. A I 16

88. * * * *Serviciul sanitar al Jud. Tulcea*. [Atelierele Albert Baer, București, 1913].

1 foaie 22×20 cm. Hartă administrativă; a fost făcută pentru medici să arate zilnic situația epidemiilor.

Acad. Rom. A I 35

89. * * * [*Impărțirea administrativă a județelor Durostor și Caliacra*]. Scara 1 : 200.000.

5 foi à 41×55 cm. lipite împreună. Hartă administrativă; pe hartă este însemnat cu creion roșu și albastru împărțirea în plăși a acestor două județe, care a fost aprobată de Ministerul de Interne la 10 Octomvrie 1913.

Acad. Rom. D V 34

90. * * * [*Turcia, Bulgaria răsăriteană, Dobrogea*] 1913.

1 foaie 53×100 cm. Hartă topografică, făcută în urma războiului balcanic, încheiat prin pacea dela București 1913.

Acad. Rom. D XIII 18

1914.

91. **Sepville** (St.), *Planul orașului Silistra*. Scara 1 : 25.000. Anul 1914.

Plan necolorat 34×22 cm.

Acad. Rom.

1917.

92. * * * *România cu împărțirea etapelor germane și austriace în anul 1917—18*. Scara 1 : 200.000.

Hartă administrativă compusă din 12 foi colorate, arătându-se hotarul între comandaturile germane și austriace. Dobrogea este rezervată pentru *Deutsche Etappen-Verwaltung in der Dobrudscha*.

Acad. Rom. D VIII 13

93. **Antonoff** (V.), *Graphische Darstellung der bulgarischen Herrscher und Entwicklung Bulgariens, von der Gründung des Bulgarischen Reiches bis auf unsere Tage (679—1917)*. Sofia.

1 foaie 90×57 cm. Hartă etnografică; se arată elementul bulgăresc în Dobrogea. Această hartă a apărut și în limba bulgară în anul 1915.

Acad. Rom. D VII 65—66

1918.

94. **Teodorescu** (General C-tin), *Harta României și a țărilor vecine*. Scara 1 : 650.000. Reprodusă la Serviciul Geografic, Iași 1918.

Hartă limitrofă ; se arată hotarele României după încheierea păcii dela București 1918.

Acad. Rom. D XIII 55

95. **Freytag** (G.), *Karte von Rumänien mit den neuen Grenzen*. Maßstab 1 : 1,000.000 Kartographische Anstalt, Berndt, Wien.

Hartă limitrofă ; arată hotarele României după pacea dela București 1918.

Acad. Rom. II 238

1919.

96. **Atanasiu** (Prof. A. D.), *Carte ethnographique de la Roumanie et des régions habitées par les Roumains*. Paris 1919.

1 foaie 30 × 20 cm. Hartă etnografică, anexă la „La Roumanie Nouvelle et ses problème vitaux”. Conference faite sous la présidence de M. Victor Bérard le 23 Février 1919 à „Foi et Vie” par le Dr. Nicolas Lupu. Paris 1919.

Acad. Rom.

97. **Amza** (Colonel C. St.), *Arătarea variațiunii teritoriului stăpânit în cursul războiului 1916—1919*.

1 foaie 57 × 74 cm. cu 15 hărți mici. Hărți militare.

Acad. Rom. D XIII 38

98. **De Martonne** (Emmanuel), *Repartition des nationalités dans les pays ou dominant les Roumains*. Echelle 1 : 1,000.000.

1 foaie 92 × 62 cm. Hartă etnografică.

Acad. Rom. D V 50

1920.

99. * * * *România în războiul mondial*. Scara 1 : 750.000. București. Serviciul geografic al armatei 1919—20.

6 foi 118 × 89 cm. și alte mărimi. Hărți militare care arată fronturile de luptă între Români și Germani în Dobrogea și în alte părți ale țării.

Acad. Rom. S. 40

— 34 —

1922.

100. **Mihăilescu** (Profesor Vintilă), *Hartă etnografică a unei părți din Dobrogea la 1850, lucrată după harta lui Ion Ionescu [dela Brad]*. Scara 1 : 533.333, București.

1 foaie 30 × 35 cm.

Acad. Rom. C XXV 15

101. **Vidrasco** (Jean G.), *Carte du Delta de Kilia entre Periprav et la Mer. Levée en 1922 (5 Juillet — 5 Octobre) par . .*
Echelle 1 : 20.000. Des. Casimir de Chmielewski.

2 foi 48 × 45 cm. Hartă hidrografică.

Acad. Rom. C XXV 94

1924.

102. **Stăcescu** (Victor), *Harta județului Constanța*, întocmită și desemnată de . . . . Sibiu, Josef Drotleff 1924.

1 foaie 25 × 20 cm. Hartă administrativă.

Acad. Rom.

1926.

103. **Eremia** (Theodor), **Stroescu** (Vasile) și **Oprescu** (Em.). *Harta administrativă a jud. Caliacra*, întocmită după prevederile legii de unificare administrativă din 1925.

1 foaie 87 × 60 cm.

Acad. Rom. D XIII 63

1928.

104. * * * *Județul Constanța, după noua împărțire administrativă*
Scara 1 : 300.000. Institutul Cartografic „Unirea“, Brașov.

1 foaie 38 × 45 cm.

Acad. Rom.

105. * * * *Județul Tulcea, după noua împărțire administrativă*.
Scara 1 : 300.000. Institutul Cartografic „Unirea“, Brașov.

1 foaie 49 × 38 cm.

Acad. Rom.

Autori

- Ambrosiu, 43
 Amza (Colonel C. St.) 97
 Antonoff (V.), 93
 Atanasiu (Prof. A. D.) 96
 Bielitz (Robert), 16
 Boerescu (N.), 77
 Bunescu (C-tin), 80
 Cătuneanu (Lt. Comandor A.) 60
 Colesco (Dr. L.), 78
 Commission européenne du Danube, 50, 51, 52, 53, 54
 Constantin (Parucicul Tomas) 27
 De Martonne (Emmanuel) 98
 Drăghicescu (Lt. Colonel Mihail), 71
 Eremia (Theodor), 103
 Forlani Veronese (Paulo), 5
 Fra Mauro, 2, 3
 Freytag (G.), 79, 95
 Georgescu (Trayan), 80
 Handtke (F.), 33
 Hansford, 45
 Hartley (Charles A.) 30, 31, 34, 69
 Henricksen (E.) 57
 Hiersemann, 4
 Institutul geogr. al armatei, 73
 Kiepert (H.), 35, 75
 Kühl (Charles), 45
 Langhans (Prof. Păul) 76
 Lischine (M.), 44
 Mangari (E.), 17
 Medina (S.), 22
 Mihăilescu (Prof. Vintilă), 100
 Marele Stat Major al Armatei, 46, 47
 Ministerul Agriculturii și Domeniilor, 74
 Ministerul de Interne, 65, 66
 Ministerul Lucrărilor Publice 67, 68, 72
 Moltke (Colonel Baron), 19
 Niculescu (Vasile T.), 81
 Olănescu (Gr. P.), 48
 Oprescu (Em.), 103
 Otetelischano, 44
 Peters (Karl F.), 29
 Peucker (Dr. K.), 82, 83
 Ploix (Ch.), 28
 Reilly (Franz I. Ios. Von), 11
 Rigas Velestinli, 12
 Sax (Carl), 36
 Septville (St.), 91
 Service Hydrographique de la marine, 55
 Seutter (Math.), 7
 Stăcescu (Victor), 102
 Ștefănescu (Gr.), 49
 Stroescu (Vasile), 103
 Taitbout de Marigny (E.), 14, 18
 Teodorescu (General C-tin), 94
 Vessconte de Janka (Petrus), 1
 Vidrasco (Jean G.), 101
 Villaroet (Dominigo), 6
 Wilkinson (G. R.), 23, 24, 25, 26
- * * *
- Autori necunoscuți.* 8, 9, 10, 13, 15, 20, 21, 27, 32, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 48^a, 56, 58, 59, 61, 62, 63, 64, 70, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 99, 104, 105.

Hărți speciale

- Hărți administrative : 65, 66, 81, Jud. Durostor : 81, 87, 89.
85, 86, 87, 88, 89, 92, 102, 103, Jud. Tulcea : 62, 65, 66, 68, 88
104, 105. 105.
- Hărți etnografice : 36, 75, 78, 93, Hărți militare : 97, 99.
96, 98, 100. Hărți rutiere : 67, 68, 71, 72.
- Hărți geologice : 29, 49. Hărți topografice și limitrofe : 1,
Hărți hidrografice : 17, 23, 24, 25, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11,
26, 28, 44, 50, 51, 52, 53, 54, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20,
55, 57, 58, 60, 63, 69, 74, 101. 21, 22, 27, 31, 32, 33, 35, 37,
Hărți județene : jud. Constanța : 38, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46,
61, 65, 66, 67, 72, 73, 86, 102, 47, 70, 73, 76, 77, 79, 80, 82,
104. 83, 84, 90, 94, 95.
- Jud. Caliacra : 81, 85, 89, 103. Hărți vamale : 48.

Planuri de orașe:

- Constanța, 14, 48^a, 56 Măcin, 19
Hârșova, 19 Silistra, 19, 91
Insula Șerpilor, 34 Sulina, 34.
Isaccea, 64

•••••
•••••

38574